

ფროეპე

ბანსხალემა

მიღება ქართულს, რუსულს, სომხურს და ფრანგულს ენებზე.

ბანსხალემის ფასი

დიდი ასობით, ასობე—1 კაპ., ასა-მთავროვლით, სტრიქონზე—8 კაპ., ციციროთი, სტრიქ.—5 კაპ. და პეტიტით—4 კაპ.

მუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს გამოგზავნილ სტატიებსა და ლუბუქდელი სტატია ავტორს არ დაუბრუნდება.

რედაქციაში და სტ. მელიქიშვილის სტამბაში. ქალაქს გარეშე მცხოვრებთათვის: Въ Тифлисъ. Въ редакцію газеты „Дრობა“.

გაზეთის ფასი
წელიწადში 8 — მან., ნახევარ წელიწადში— 4 მან. და 50 კაპ., თვეში—1 მან.
სალოკე ნომერი—ერთი შაური.

გამოდის კვირაკლით, ოთხშაბათოვლით და პარასკევით

რედაქციაში (მელიქიშვილის ქუჩაზე, ჩაიგეშტოვის სახლებში) მიიღება ხელის-მოწერა ამ 1876 წლის

„დროებაზე“

შესანი მთელი წლისა—8 მან.
ნახევარი წლისა—4 მან. და 50 კ. ხამის თვისა — —2 მან. და 50 კ. მრთი თვისა — —1 მან. „ „ „
ქალაქს გარეშე მცხოვრებთათვის მიღების აღრისით უნდა დაიბარონ გაზეთი: Въ Тифлисъ. Въ редакцію газеты „Дრობა.“
ახალი ხელის-მოწერლები ყველა ამ წლის ნომრებს თავიდანვე მიიღებენ.
ჩვენს აგენტებს შარშანდელი ფურლების დროზე გამოგზავნის თხოვნას ეუფეორებთ.

თფილისის ლუბარნიის თავადაზნაუკრთა წინამძღოლი სახლ-ველთაროსი ახსადამს, რომ ვაღს, 1 მაისიდან დაიწყება ჩვეულებრივი კრება ლუბარნიისა და უფლის თავადაზნაუკრების წინამძღოლთა აღსარჩევად. (პ—1)

თფილისის თავადაზნაუკრების საადგილ-მამულო ბანკის ზადამხადეალი კომიტეტის თავს-ვეჯდომარე, ვახტანგის 83 მუხლის საუშპალით, ახსადამს, რომ ჩვეულებრივი საზოგადო კრება ბანკის თარბაზე დაიწყება თავის სხდომამს ამ 1876 წლის მაისში. უზრუნ დაფარილებით თავის დროზე იძნება გამოსახად-ბული. (პ—1)

ფელტონი

სოფლური უანიუნიები

მხრობა
ჩვენ გლეხ-კაცს ბევრი მკამელი ჰყავს, მაგრამ ჩვენ მართო მხნელებს შეენიშნაეთ ხოლმე. ჩვენ დავინახეთ მართო მაშინ რომელსამე სამწუხარო მოვლინებას, როდესაც ის სრულიად გამორჩენს თავს, როდესაც ის ჩაპყრის მთელ საზოგადოებას რომელსამე უბედურ მოვლინებაში, როდესაც ის მოჰფენს საშინელ შიმშილს, სიღარიბეს, ზნეობით დაცემას და სხ.

მა ბოლოში მოსულნი, გამოჩინული მოვლინებანი მიატყვენ თავის თავზედ ურადლებას მაშინ, როცა კიდევ შეასრულეს თავის საქმე. რასაკვირველია, რომ იმათი შეფელა, ვისაც მოეწია ეს უბედურებანი, შეუძლებელია, ან სრულიდით ძნელი ამ დროს. მაგრამ ჩვენ მაინც ფაქტუალს ვიწყებთ.
საქმე სულ სხვა ნაირად იქნებოდა, რომ თავის დროზედ მიგვექცია ჯეროვანი ურადლება აღრევე, პირ-

საქართველო

საზოგადო ლუბარნი

დიდმა-მარხვამ სადიდ-მარხო დროს გატარება მოგვიტანა: თფილისის წრეში პუბლიკური ლექციების კითხვა დაიწყეს.
ძარგი რამ არის პუბლიკური ლექციების კითხვა, ცოცხალი სიტყვის გაგონება, საზოგადოთ ყოველთვის და განსაკუთრებით ისეთს ქალაქში, ისეთის ხალხისათვის, რომელიც ნაბეჭდი სიტყვის ე. ი. წიგნებისა და გაზეთ-ჟურნალების კითხვას მაგრე რიგათ არ არის შეჩვეული.

მაგრამ ამ ლექციებს ნამდვილი სარგებლობა მხოლოდ მაშინ მოაქვთ და მნიშვნელობაც მაშინ აქვთ, როცა წამკითხველები საზოგადოების პირ-და-პირ ინტერესებს შეეხებიან, როცა ისეთს საგნებს აცნობენ მსმენელთა, რომელიც აღნიშნულ დროს იმათთვის საჭირო და სასიამოვნო საგნებს შეადგენენ.

საუბედურათ, ეს პირველი ჯეშმარიტება ავიწყდება ჩვენ წამკითხველებს. რასაკვირველია, საჭიროცა და სასიამოვნოც, რომ საზოგადოებამ გაიცნოს ასტრონომიის კანონები, სპექტრალური ანალიზი, ქიმიის მეცნიერება და სხვა ამგვარი საგნები. მაგრამ ამ ჟამად ჩვენთვის ამაღებზე

ველსავე საქმის დაწყებაში; რომ ჩვენ გაგვეჩინჯა ის წერილმანი და ახლად დასახული ნიშნები, რომლებიც მოასწავებდნენ სამწუხარო ბოლოს; რომ ჩვენ გაგვეგო და გაგვეჩინჯა ის მიზეზები, რომლებიც ბადებენ ამ ნიშნებს და ამ მოვლინებათ, როგორც გონიერათ რჩება კაცი ორ-ღანულს სწეულდებათაგან, ისეც და იმავე სახით უნდა რჩებოდეს საზოგადოება ეკონომიურ სწეულდებათაგან.

აქ გამოჩნდებიან ხოლმე კიდევ იმ გვარი მოვლინებანი ხალხის საზოგადობრივს ცხოვრებაში, რომელიც არიან მიმართულნი ხალხის გასაღარიბებლათ, მაგრამ კაცს ეჩვენება, ვითომც ისინი არიან მისთვის სასარგებლონი.

აქილოთ თუნდა ის საგანი, რომელზედაც მე მკითხველს ვებასებო— ო რ ხ რ ო ბ ა. მს არის ერთმანერთის შემწეობა, ერთმანერთის ხელის მომართვა, მოგინდა რამ უბედურება, დაველუბა ძოხხა, ან სრულიდით არა გყავს, — ყიდულობ ხუთიოდ მანეთის სასმელს, თუ თავის სახლში არ მოგენახება, წახვალ იმ ალაგას, საცა

უფრო საჭირო საგნების ამორჩევა შეიძლებოდა. მით-ორ მაგალითს მოვიყვანთ:

ღლე-ღლეზე უნდა მოველოდებოდეთ ჩვენ საერო წესის შემოღებას, ე. ი. ისეთს დროს, როცა ზოგიერთ თავის საქმეებს თვითონ ხალხი განაგებს თავის ამორჩეული პირების საშუალობითა, შექველია, რომ ეს წესი თითქმის იმგვარივე იქნება, როგორც რუსეთის მომეტებულ ნაწილში არის შემოღებული. მა ჩვენი საზოგადოება ხომ ამ წესს ვერ იცნობს, ხომ ძალიან გაუჭირდება, პირველ ხანებში მაინცა, იმ უფლებებით სარგებლობა, რომელიც იმას მიენიჭება! მანა დრო არ არის, რომ ამ დროისთვის ჩვენ ახლავე და ცოტ-ცოტათი მოვემზადნეთ?

ღლე-ღლეზე უნდა მოველოდეთ ჩვენ აგრეთვე ძაგასიაში ახალი სამხედრო კანონის შემოღებასა. ამის გაცნობაც, ვგონებთ, საჭირო იყო; ამ დროისთვის მომზადებასაც წინდახედულობა და თადარიგი მოითხოვს.

არის ბევრი სხვა ისეთი საგნები, რომლის გაცნობას ამ ჟამად დღიური, აუცილებელი მნიშვნელობა აქვს ჩვენთვის; ამისთანა საგნები არიან მაგალითად ქალაქის გამგეობის ახალი წესდება, ახალი წესდება (გილიდური) ვაჭრობის თაობა-

ზე და სხვა, რომლის უცოდნელობა ხალხს ავიწროებს.

ამას გარდა, თვით მეცნიერებაშიც შეიძლებოდა ბევრი ისეთი საგნების ამორჩევა, რომელთაც ხალხის საჭიროებასთან უფრო დაახლოებითი კავშირი ჰქონდა ან რომელიც ადამიანის გონების გაფართოებას და განსნას უფრო დაეხმარებოდა, ვიდრემ სპექტრალური ანალიზის ცოდნა. ამგვარი საგნები არიან; პოლიტიკური ეკონომია, ისტორია, ლიტერატურა და სხ. და სხ.

აი ამისთანა საგნებს რომ მომეტებული ყურადღება მიატყიონ იმ პირთა, რომელიც ჩვენში საზოგადო ლექციებს მართავენ, ჩვენის ჰაზრით, მაშინ ყოველთვის უკეთ წავიდოდა თვით ლექციების საქმეც, რადგან ხალხი პირ-და-პირ თავის სარგებლობას ნახვდა და უფრო ხალხისთან დაიწყებდა იქ სიარულს.

ღმერთმა დაგვიფაროს, რომ ჩვენ უარ-გყვით რომლისამე ხალხისთვის მეცნიერების სარგებლობა. მხოლოდ იმას ვამტკიცებთ, რომ დროთა ვითარება ერთ დროს უფრო ერთნაირს ცოდნისა და სწავლის გაფრცვლებას მოთხოვს და მეორე დროს მეორე გვარისას. მა საზოგადო მომქმედ პირთა მოვალეობა ის არის, რომ ყოველივე დროსთვის საგნის არჩევა იცოდეს...

ნიერია, მაგრამ უბედურება ისაა, რომ ახლა ეს სულ სხვა ნაირათ გამოდის. მუ ოჩხარს შერებოდეს მართლაც-სპირებული და დაცემული, თუ ამას ეძლეოდეს შემწეობა, — მაშინ დიდი უფუნურება იქნება ამ ჩვეულების გაკიცხვა და წინააღმდეგობა. მაგრამ მაგარი ის არის, რომ ოჩხარი არის, შეძლებულთ ხელში, იმ საშუალებათაგანი, რომლებიც მათ უფლებებაში ძლიერ ბევრია და რომლებითაც ისინი სწოვენ შეუძლებელი ხალხიდან ყველას, რასაც ისინი შეიძლებენ. რა უყვით, ბევრი სხვა რამ არის დაფუძნებული კაცის მშვენიერ გრძობებზედ, მაგრამ ბოლო დროს ამას ეძლევა სრულიად ბრუდ და დამახინჯებული ხასიათი, ბოლო დროს ეს მიმართება ხოლმე ამავე მშვენიერი გრძობების დასამახინჯებლად და დასახველად.

ღიპ, ოჩხარს შერებანი მომეტებულ ნაწილათ და თითქმის ყოველთვისაც ის პირნი, რომლებიც მაში სრულდებით არ საჭიროებენ, და არ-თმევენ ამ საშუალების შემწეობით უკანასკნელ ლუკმას იმათ, ვინც ძრიელ გაჭირებულთა. მართლაც, რამ ტომ ხდება ასე?

დღიური

დანიშნულ ღროს, ყველიერის კვირაში, იყო თამაში იმ ლატარეისა, რომლის შემოსავლიც აქაური ქველის-მომქმედი საზოგადოების შკოლებისთვის არის დანიშნული. აუარებელი ხალხი მიიწყდა ამ დღეებში თფილისის საქალბო გინაზიას, სადაც მოხდა ტირაჟი; შავი ზღვის ნაპირზე ორასი დესიატინა მიწის მოგება, ეტყობა, ბევრს ჰსურდა... მოგების ბალეთები ჯერ კიდევ არ არის გამოცხადებული, რადგან აქაიქ ბევრი ბილეთებია საზოგადოებისაგან გაცემული გასასყილად და იმათ დაბრუნებას მოელიან. ამბობენ, რომ მომავალი კვირის ხუთშაბათს გამოცხადდება ტირაჟის შედეგი და მოგების ბილეთების ნომრებიო.

ჩვენ გვწერენ შუთისილამ, რომ 9 თებერვალს ცეცხლის ღროს, უფ ბეთანოვის მალაზიაში ვილაცეები შეცვივნულან, ვითომ საქონლის გამოსატანად, მაგრამ რადგან პატრონს საეჭვო კაცებად უცნია ესენი და არაფერი დაუნებებია, სანთელი დაუჭერიათ, ძალად ნდომებით გამოტანა და შეტაკების ღროს უიმისობა უბედური მალაზიის პატრონი ხანჯლით დაუჭრიათ.

ამბობენ, რომ ამ მარტში დამტკიცდება შოთში, ნოგოროსიისკში და პნაპაში ზღვის ხელობის სასწავლებელი შკოლების გახსნაო.

† მასულს 12 თებერვალს ჩვენს შალაქში გადაიცვალა ერთი მოღვაწე სომხური ლიტერატურისა— დეკანოზი ტერ-სტეფან მანდენიანი ცი. მს იყო დამაარსებელი

რატომ ისინი არ ოხნობენ, რომ მელთაც მართლა უჭირსო?— მსადელი გასაგებია, რომ საქმეს დააკვირდეს კაცი; მისთვის, ვისაც ოხნობები ნამდვილ ცხოვრებაში უნახავა, ეს კითხვა სრულებით ცხადი, დარღვეული და დამტკიცებულია.

ოხნობი უნდა მოახდინოს იმისთანა პირმა, რომელსაც იმედი აქვს, რომ იმის მოპატონებას პატივსაცემენ და იმას წესიერად დაას. ჩუქრებენ: ოხნობი უნდა მოახდინოს იმისთანა პირმა, რომელსაც ბევრი ნაცნობები და მეგობრები ჰყავს იმ მხარეში, სადა ის ახდენს, და ეს მეგობრები შეძლებული და გავლენილი პირებია, რომლებიც ძალათ ერეკებიან საწყალ ხალხს და ემუქრებიან მას, რომელიც გაბედავს წინააღმდეგობას.

საწყალმა კაცმა კარგათ იცის, თუ რა საქმეს უგრებიან მასთან, თუ ვინ არის მისი მტერი და მოყვარე, ვინ საჭიროებს შემწეობა და ვის უნდა მისცეს ეს შემწეობა, მაგრამ მას ათასი პირობები არტყია, რომლებიც სულ სხვა ნაირათ ატრიალებენ მას. ის ღროთა მსვლელობისაგან დასუსტებული და დაჩაგრულია, იმას ედ-

თფილისის პირველი სომხური გაზეთის „მელუ პიასტანის“ (სომხეთის ფუტკარი), რომლის რედაქტორათაც 1858—1863 წლამდე იყო. ამავე 1858 წელს იმან დასწერა კომედია, სახელად „პეტრე და ბარბარე“, რომელიც ქალაქის სომხების სცენაზედ პირველად წარმოადგინეს.

ზაზეთი „ძაკვაზი“ გვაცნობებს, რომ თოვლისაგან სურამის ახლომახლო სოფლებს შუა გზები თითქმის სრულებით შეკრული არისო და ამის გამო ყოველი ხორაგეული საშინლად გაძვირდაო. ამას გარდა დამუშეული მგლები დარბიან სოფლებში და ამას წინათ ორი კაცი შეჭამესო.

ამავე გაზეთს გაუგონია, რომ ძაკვაზიის ზანყოფილება რუსეთის საიმპერატორო ბეოგრაფიული საზოგადოებისა წელს, მარტში, თავის ოცდახუთი წლის იუბილის დღესასწაულობას აპირებსო.

შოთილამ გვწერენ, რომ ჩვენი ქალაქის ქუჩები თავის დღეში არ კოფილა ისეთს საძაგელ მდგომარეობაში, როგორც ამ ზამთარში არისო: ყველგან მუხლებამდე ტალახი და ტლაპო არისო და ამას გარდა არხები ისეთნაირად გაფუჭდაო, რომ ქვევით კა არა, ფაიტონთაც სიარული გაჭირვებით შეძლებდნენო.

შარშან მართებლობისაგან ორი კომისისა იყო გამოგზავნილი ჩვენში, რომ იმათ შავი ზღვის პირად ამო-

ნელიება წინააღმდეგობის გაწევა თავის შეძლებული მეზობლისა, გზირისა, ნაცვლისა და მამასახლისისა... მისცემდა. რასაკვირველია, საწყალი კაცი შემწეობას უფრო საწყალ კაცს, ვიდრე შეძლებულსა, მაგრამ ამ უკანასკნელ შემთხვევაში მას ეზიდებიან და ათრევენ; პირვილ შემთხვევაში კი ის თავისი საკუთარი ინიციატივით და სურვილით უნდა მოქმედებდეს, მაგრამ ეს საკუთარი სურვილი მაში ძლიერ დასუსტებულია, ის პასსიურათ ემორჩილება ბევრ ილლიუზიებს, რომლებიც მის ბუნებაში შესულა, ჩვეულებათ გადაქცეულა და გამაგრებულა. . . . აი რისთვისაა აქვს შეძლებულ კაცს თავის მხარეზედ უფრო ბევრი, ვიდრე მართლად გაჭირვებულს.

ამ საზოგადო უენიშენის შემდეგ, მე მკითხველს აუწერ ერთ ნამდვილ შემთხვევას, საილამაც უფრო ცხადათ დაინახებება მოყვანილი უენიშენების სიმართლე. მაგრამ არ უნდა იფიქროთ, რომ ეს შემთხვევა არის მართლ ერთი და მართლ ერთგვარ საშუალებათაგანი, რომლებითაც ჰყველფავენ შეძლებულნი შეუძლე-

ერჩიათ იმისთანა, ადგელი რომელიც ადელი შესაერთებელი იქნებოდა მლადიკაეკანის რკინის გზასთან. ამჟამათ, „მოსკოვის უწყებების“ სიტყვით, როგორც გამოკვლევა აჩვენებს, ამ ნახსადგურა ტუაპსეს მაგიერად ზელენჯუკი უმჯობინებიათ, რადგან ტენიკურის მხრით ამ უკანასკნელ ადგილას უფრო ცოტა დაბრკოლება იქნებოა.

„დროების“ კორექტორების განცხადება

ძიზიულამ, 10 თებერვალს
ამ თვის ათს სიღნაღის უეზდში სოფ. მირზანში, მე დავეწარი სოფლის ახალი მოხელების ამორჩევაზედ, სადაც კი თავშესაქცევი ამბები ენახე. მოხელების ამორჩევაზედ მოვიდნენ სიღნაღილამ უეზდის უფროსის თანაშემწე და მომრიგებელი შუამავალი (მირაგის პოსრედნიკი).

მართი აზნაურის სახლის წინ შექტხდა სამი სოფლის ხალხი, თითქმის სულ მოხუცი კაცები. მს კრება რომ გენახათ, გაგახსენდებოდათ, წაკითხული ძველი აღთქმის მოთხრობიდან იზრაილტიანების ცხოვრება; თითოეულ კაცს ხელში ეჭირა ჯოხი და ქუდ მოხდილი იდგა, თითქო წითელ ზღვაში გასვლისათვის ემზადებოდნენო და კიდიეც ის სცენა იყო, მაგრამ წინა მძღვარი არა ყავდათ ამორჩეული, რომ კვერთხი დაეკრა და ხალხი განეთავისუფლებინა... მოაქირის წინ იყო გამართული მწვანე მაუღით სტოლი, გარშემო უხსენდნენ უეზდის უფროსის თანაშემწე და მომრიგებელი შუამავალი, სტოლზე ეწყოთ თავიანთი დაეთრები და ხელში ეჭირათ კანონის წიგნები; სტოლის წინ იდგა თარჯიმანი.

დაიწყეს ამორჩევა მოხელებებისა; უეზდის უფროსის თანაშემწემ უბრძა-

ბელთ. მქვენ ყველგან შეხედებით სხვა და სხვა სახით და სხვა და სხვა ფარმით ამ გვარ მოვლინებათ მწარე გლების ცხოვრებაში.— ნება მომეცით, რომ ცოტა შორილამ დაეიწყო.

ამ ბოლო წლებში ბევრგან შიმშილიანობა ჩამოვარდა. შიმშილი იყო ინდოეთში, შიმშილი იყო მცირე აზიაში, შიმშილი იყო სამარაში, შიმშილი იყო აგერ ჩვენ თვალწინ— ძიზიუში. მს იმას არა ნიშნავს, რომ მარტო ამ ადგილებში იყო შიმშილი. მს შიმშილი მეტის-მეტათ გამოაშკარებულნი და მსხვილი იყო, რომელმაც მიაქცია ყურადღება თითქმის მთელი მეგროპის მხრით. არც იმას ნიშნავს ეს, რომ შიმშილი იყო, და ახლა კი არ არის. ასეა კაცობრიობა; ის მარტო მაშინ დაინახავს უბედურებას, როდესაც დაუნახავს შეუძლებელია, როდესაც დაინახებება ნამდვილი თვალით. მაგრამ სხვა თვალი, რომელსაც ეტყვიან გონებას, იმას ფარდა აფარებული აქვს, რომ დაინახოს ადრევე. როდესაც შიმშილობის ამბავი გავრდება ყველა მხარეში, მაშინ და-

ნა ხალხს: მინ სურსთ ამორჩიონ მამასახლისათ? ხალხი ერთ ჰმათ უპასუხებს, ესა და ესა. მოსმინიერებებიც დაასახელეს.

შემდეგ მიდგა საქმე მალაზიის ზედამხედველის ამორჩევაზე; ხალხმა წარმოადგინა ერთი გლები, რომელიც ჯერ უარზე იდგა, მაგრამ როცა შეიტყო, რომ ხალხის სურვილს წინვერა დაუდგებოდა, დათანხმადა.

— მისაც გსურთ მამასახლისათ და მოსამარტეებათ დასახლებული კაცები, ადექითო; ვისაც არა, და ისხედი-თო, გამოაცხადა უ. თანაშემწემ. ხალხი ერთბაშით აიყრება და იტყვის: „ბევნი გესურან, ბატონო ნაჩლიკო, სხვა არავენ არ გვინდა.

ბოლოს უეზდის უფროსის თანაშემწემ მოიხმო ძველი მოხელები, ჯერ მამასახლისს აართვა ჯაჭვი და შემდეგ მოსამართლეებს მენღლები. მით სუღიას ისევე ჩოხაზე ქონდა დაკერებული მენღალი და ძველმა მამასახლისმა უთხრა:

— შეილო, ხო იცი ჩვენი აღსასრული მოვიდა, რატო არ აიჭრი მამენდალს? — რა გინდ, კაცო? მინდა ააჭერი-თ და გინდა დამტერივით; აქამდინაც მიეჭარე, რომ დაევიდგი...

უეზდის უფრ. თანაშემწემ აიღო ჯაჭვი და ახალ მამასახლისს ყელზე გადააცვა. მერმე წაიდნენ, საღილათ დასხდნენ და მკითხველის საღღვრძელო დალიეს...

სასაცილო სცენას წარმოადგენდა ამკრებაში ერთი ჩაფარი, რომელიც უწყალათ ერეკებოდა ხალხს ცხვრის ფარასავით. ლეინისაგან თაბერუ დასხმულს დაეჭირა ხელში მათარაი და განურჩეველად სცემდა, ვინც ხელთ მოხედებოდა. „ბლესი კაცი რომ ცხენზე შეგდებდა, ღმერთი დაავიწყდებოდა“, რომ არის ნათქვამია, ამ ჩაფარზედ ითქმის. იმასამ ღროს თავის თავზე უდიდესი აღარავენ ეგონა.

იწყობენ უბედურების შიწყენას. შეს-ღება ორივე სქესისაგან კამიტეტები დამშეულებების შემწეობის მისაწვდე-ლათ. — როდესაც სამარის ლუბერნიაში შიმშილი იყო, ჩვენ ქალაქს და ჩვენ მხარეს კიცხავდენ, რომ ის არ იღებს მონაწილეობას, როგორც საჭიროა, ამ უბედურების შეწყენაში.

საზოგადოათ რომ ვსთქვათ, ამ გა-კიცხვაში სიმართლე არის, მაგრამ მე დარწმუნებული ვარ მაში, რომ ჩვენი განათლებული საზოგადოება უფრო შორეულს უბედურებას შენიშნავს, ვიდრე მას, რაც მის წინ ხდებ-და; ის უფრო შორეულს მიიწვდენს შემწეობას, ვიდრე თავის მეზობელს. მე არ ვიცი, რისგან წარმოსდგება ეს, — მისგან, რომ ამ საზოგადოებას ძლიერ გაუგანიერდა გონების გო-რიზონტი და ამასთანავე გრძობების მოთხოვნილებას მიეცა ასევე განიე-რი და ფართო ხასიათი; თუ მისგან, რომ თავის თავი გამოიჩინოს საქვე-ყნოთ... არა, ბატონო, უკეთესია მეგროპის კაცთ-მოყვარეობას მიუერ-ოდეთ და მასთან ყიმოქმედოთ; ის ხალხები განათლებულებია, ისინი საქვეყნოთ ზრუნავენ!... დეე ჩვენ

მგრე გათავდა მოხელეების ამო-
ჩევა სოფ. მიწაწაში.

შენასწავლათ ვისუფრები, რომ ამ
ახალ ამოჩეულ ხალხის მოხელეებს
თავიანთი მოვალეობა კარგათ აეს-
რულენონ...

მიხაილ შავაშვილი.

შუთისი, 15 თებერვალს

მტერი შეგიწუხდეთ ისე, როგორც
ზოგი შუთისიელი ვაჭრები შეწუხე-
ბულან ცეცხლისაგან! 8-ს ამ თვეს
გენენილმა ცეცხლმა 35 ქეთიკის
დუქნები სამსე საქონლით სამი საა-
თის განმავლობაში გადასწვა სრულე-
ბით. საკვირველი სანახავია ის მხარე,
რომელიც ააოხრა ცეცხლმა; გეგო-
ნებათ ცეცხლის შემდეგ ხარბაზნების
სროლით დაუზღვრეთათო.

შეტი უბედურება ეს არის, რომ
როგორც ამბობენ, ცეცხლის დროს
ესადნიკები ცხენებით ჩამოცივნუ-
ლან და ისე უზიდნით დუქნე-
ბიბამ საქონლები, თითქო იარ-
მუკის დროს ნალდ ფულზედ ეყო-
დოთ; ზოგიერთი საქონლის პატრო-
ნებისათვის უცემიათ და ძალათი წა-
ურთმევიათ საქონელი. ამ კეთილ-
შობილი ესადნიკების ქცევა რომ და-
უნახავთ კინტრებს, იმათაც უარესათ
გაუტაცნით. ამბობენ, ორი წილი
თუ დამწვარა, ერთი წილი დაკარგუ-
ლი არისო.

საკმაო ხალხი დაუჭერთ ქურ-
დები.

ამ 35 დუქანში ვიდრე შეიდ დუქ-
ნამდინ დასტრახული ჰქონათ. იმე-
დია ახლა მინც მოვლენ გონს ჩვე-
ნი სახლის პატრონები და ვაჭრები
და დიანახვენ საზღვეველ საზოგა-
დობის სარგებლობას.

თვალწინ კაცი ოხრავდეს, დეე ტი-
რილი იყოს, დეე კაცი ბალახს სძო-
ვდეს და მწვანე მდელოზედ გამოსულ
საქონელს შენატროდეს, რომ ის
აკმაყოფილებს თავის ბუნების უპირ-
ველესს და უსაჭიროეს მოთხოვნი-
ლებას! ამათ შემწობას მე ვინ და-
მინახავს და ვინ შენიშნავს? ეს წერი-
ლმანი საქმეა, მე ამითი დავამტკიცებ
ჩემი ლტოლვილების და გრძნობების
სივიწროვს...

ძაცი კაცს შემწობას აძლევს; არ
შეუძლიან, რომ არ შეეწიოს. რა
მშვენნიერი თვისება, რა მშვენნიერი
ყვავილი დაუნერგავ ბუნებას კაცში,
მაგრამ როგორ ბრუდე, მომეტეუ-
ლათ უსარგებლო ფორმა მიუტია
კაცს ამ თვისებისათვის! მითი—ნუ
თუ კომიტეტებს, მაგრე დაწყობილ
ფილანტროპიას ჰქონდეს რამ დიდი
ძალა? ნუ თუ სხვაგვარი მიმართუ-
ლება, სხვაგვარი ორგანიზაცია არ
მიეცემა ამ თვისებას? მეორე—არ
იცო, შორსმჭვრეტელი, განიერი
იდების და განიერი გრძნობების
მქონებელი კაცო, რომ შენი ცხო-
ვრება და შენი კეთილ-დღეობა უფ-
რო ვიწროთ შეკავშირებულია ჯერ

გამოძიება ამ საქმის თაობაზე გა-
მომძიებელთ უფ. ა. შიფინაშვილისა
და ბრ. ბამრეკელს აქვსთ მიწოდებული.

ა. თ—ი

რუსეთი

იაკუტსკილამ „ბიჭის უწყებების“
კორრესპონდენტი შემდეგ ამბავს
იწერება:

ეს მხარე სამი ათას ვერსის სიშო-
რეს არის შუა გული რუსეთზე; შე-
მოდგომის შემდეგ არც ხმელეთით
და არც წყლით გზა არ არის; ამის
გამო ხანდისხან ხალხი აქ ძალიან
განსაცდელში არის; მაგალითად სა-
მოცდა ცამეტში აქ შიმშილი ყო-
ფილა, როგორც სამარაში, მაგრამ
სამარლები უფრო კარგ მდგომარე-
ობაში ყოფილან, რადგანაც აქ შე-
იძლებოდა პურის მიტანა, თუ ფული
ექნებოდა, ხოლო იაკუტსკში ფუ-
ლი რომ ყოფილიყო, მინც ოხ-
რად ჩხებოდა, რადგანაც პურის
მოტანა არ შეიძლებოდა. საქმელ-
სასმელი საშინლად გაძვირდა. ღაღო-
ნებულს ხალხს ავთამყოფობაც და-
ერია: ა. ში ოთხმოცი უთუოდ ავთ
იყო და მათგანი 20 კედებოდა, ასე
რომ ბოლოს მთელი ოჯახები სრუ-
ლებით ამოწყდნენო.

* *

ხუთს იანვარს გამოსულა უმაღ-
ლესი ბრძანება, რომლის ძალით
შინლანდიის, შიტილანდიის და შურ-
ლანდიის ღენერალ-ლუბერნატორის
ადგილი უნდა გაუქმდეს.

* *

მონებურლიდამ იწერებიან, რომ
კალმიკებთა შორის ძალიან სწა-

შენ გვერდთ მცხოვრებთან და უფ-
რო მის ცხოვრებისაგანა დამოკიდე-
ბული? არ იცი, რომ უფრო დიდი
ზნეობითი ვალდებულება აქვს, რომ
ჯერ ამას მისცე შემწეობა ყოველ
შემთხვევაში, და შემდეგ შორს
მყოფს?... არ იცი, რომ კაცი ყველ-
გან კაცია? არ იცი, რომ ამითი შენ
არ ამალღებ მაღალ-გონებას და
გრძნობას, ამითი უფრო ამალღებ
მათ და ეწევი მთელ კაცობრიობას!
შიზიყში შიმშილობის დროს, მრ-
წომ მისცა იკაურ დამშეულ ხალხს
კარგი შემწეობა. მრწო მდებარე-
ობს თიანეთის უფსეში, თფილისი-
დამ 40 ვერსის დაშორებით, ჩრდი-
ლოეთისკენ. ეს არის მშვენნიერი
ლედე, შემოფარგლული ყოველმხრით
მაღალი ტყიანი ქედით. ამ ქედის
ძირზედ, ღელეს გარშემო დამწვრი-
ებულია სოფლები. თუმცა ამ ღე-
ლესზედ არ მიმდინარეობს დიდი წყა-
ლი, მაგრამ ის ძალიან ნესტიანი,
ნოტიო და ამასთანავე ძლიერ ნა-
ყოფიერი ალაგია. მრწოს გვალვა
ჯერ-ჯერობით ვერა სწყენს. გვალვი-
ან წლებში იქ მოსავალი ზღვათ
ასტყდება ხოლმე. რასაკვირველია,

ელის ხალისი არისო. იმათ საზოგა-
დობას 20 ათასი ქცევა ტყიანი
მიწა შეეწირავს შეკოლების სასარგე-
ბლოდ. მაგრეთვე მმართველობისათვის
უთხოვნიათ პროგიმზაზის გახსნა;
მაგრამ სხვა და სხვა მიზეზებისა
გამო მინისტერი არ დათანხმებულა.

* *

მლისავეტოგრადის ოლქის სასა-
მართლოს განუხილავს ერთ 99 წლის
მოხუცებული კაცის საქმე. ეს კაცი
სამჯერ ყოფილა გამოქცეული სიმ-
ბირიბი; მრავალჯერ ყოფილა დას-
ჯილი როზგით და სხვა ამნაირ სას-
ტიკი სასჯელით. ჯერ ის კიდეც
ყოჩაღათ არის თურმე და სრულებით
არ ეტყობა 99 წლის სიმძიმე. სასა-
მართლოს გარდაუწყვეტია ხელ-ახლა
მისი სიმბირში გაგზავნა და ორმოც-
და-ათი როზგის დაკრა.

უსხო ქვეყნები

მსპანიამ. რამდენათაც ტელეგრა-
ფა გავტობიებს, ძარლისტები სამუდა-
მოდ დაუმარცხები და აღფრანსის
ჯარს. მითონ ღონ ძარლოსი გადა-
ვარდნილა და სფრანგეთიდგან გაუ
გზავნია პროკლამაცია თავის ჯარი-
სათვის, რომ ის თავის თავს რაცხს
დამარცხებულად და სამუდემოდ შო-
რდება ბრძოლის ველს. მისი ჯარი
ზოგი საფრანგეთში ვადედა თავის
სამეველად და ზოგი თითონვე მსპა-
ნიაში დაიბნა. დასაჯერებელი არ
არის, რომ ამითი აიღოს ხელი ღონ
ძარლოსმა თავის საქმესზე; სანამ მი-
სი შთამომავლობის ვინმე იქმნება და
ხალხშიდაც იმდენად სულელი გა-
მოჩნდება ვინმე, რომ მისთვის თავს
გაიმეტებს, ის არასოდეს არ დათ-
მობს, რომ არ ისარგებლოს ყოვე-
ლივე შემთხვევით, სადაც კი მისთვის

რაიმე საიმედო გამოჩნდება. მას რა
შეაწუხებს და რა დაწყვიტებს უკან;
თუ გაიმარჯვია, მსპანიის ტახტი მოე-
ლის, და თუ დამარცხდა, როგორც
ენლა, ის მინც მშვიდობით ვადე-
ტაცებს თავს სხვა ქვეყანაში; მხო-
ლოდ მისი თავხედობა და პირუტ-
ყული თავმოყვარეობა დარჩება საზ-
ღველად იმ პირათთვის, ვინც თავის
ძვლები ბრძოლის ველზედ დასტოვა
და თავის ცოლ შვილი დაოხრებული
და დაქვრებული დასტოვა და გაჭირ-
ვებაში, ისევე იმათ სამოწყალოდ, ვი-
საც ამდენხანს ებძოდნენ.

ოსმალეთი.

მართი ინგლისელი
გაზეთი „Daily News“ ამბობს, რომ
თუ წმინდათ დაცივით ის მუხლი, პა-
რიკის ტრაქტატის, სადაც აკრძალუ-
ლია ოსმალეთის შინაურ საქმეებში
გარევა, მაშინ ნამეტნად ძნელდება
ანდრასის პროექტის ასრულება. თუ
სხვა ხელმწიფეების დახმარების იმე-
დი არ ექმნათ, რამ უნდა დააჯეროს
ბერცოგოვინის აჯანყებულები, რომ
ხენთქარი ასრულდეს ამ პროექტს
მაშინ როდესაც სხვა პროექტები
არასოდეს არ აუსრულებია? მეორეს
მხრით ან თითონ ოსმალეთმა რო-
გორ უნდა გაამართლოს დაპირება, თუ
ის ადგილები არ დამშვიდდებიან, სა-
დაც ეს რეფორმები უნდა მოხდეს?
ამ ნაირ განუსაზღვრელ მდგომარე-
ობიდან ერთი საშუალება გამოგვიყ-
ვანს, რომ პესტრიამ დაიკაოს ეს აჯან-
ყებული ადგილები და მით დაეხმა-
როს ხენთქარს მის დაპირებისათვის.
„ამიტომაც, ამბობს ეს გაზეთი, წი-
ნაალმდე ყოველგვარი დარწმუნები-
სა, ჩვენ მალე გავიგონებთ, რომ
პესტრიამ თავის ჯარით დაიკავე აჯან-
ყებული ოსმალეთის პროვინციები,
რომ ამ გზით სრული საშუალება
მისცეს ხენთქარს დაამშვიდოს ბერ-
ცოგოვინა; ამ ნაირათ მას უნდა სა-

ერთობლივ საქირო სურსათს და
შემდეგ დიდის სარგებლით ასაღებენ
გაჭირებულთ შორის. შურო საენე-
ბელი გახდა ამგვარი შუამავალი ვა-
ჭრობა მას შემდეგ, როდესაც ამ
საქმეს ხელი წაჰყვეს ზოგიერთ გლე-
ხებთანა.

ამავე დროს მრწოს დავრიენენ
მეოხნრები. მითო შემოდგომამზედ
ათი-თერთმეტი მეოხნრე მინც ჩამო-
ყვლიდა ხოლმე სოფლებს. ამ ოჩ-
ხრობის სიბოროტე და ენება უფრო
დანიახება, როდესაც შევიტყობთ,
რომ ეს მეოხნრეები, რომლებიც
მუქათთ, მოხოვარობით და საჩუქ-
რობით იღებდნენ აქ ორას-სამას კოდ
პურს და შემდეგ ამას გზავნიდნენ
შიზიყში და ასაღებდნენ იქ კოდს
ოთხ-ხუთ მანეთათ; ან ამ პურსაჰქვე,
კარებზედ, ჰყიდდნენ პურის სავაჭროთ
მოსულ ქიზიყელებზედ. ეს მეოხნრე-
ები, რასაკვირველია, უფრო ბევრს
ენებას აძლევენ გლეხებს ვიდრე
ხემოთ მოყვანილი წურბლები; ესე-
ნი იღებენ იმათივე როდს და მას-
თან არაფერს არ აძლევენ გლეხს
იმისგან ნაჩუქარ პურში, გარდა ორი-
სამი თასის დაჯანყებული ღვინის მეტს.

არხოთონი

(დასასრული შემდეგ №-ში).

მუდამოთ გაათავოს ის საქმე, რომე-
ლიც საქმოდ აღიღებებს ავსტრიის
სახელმწიფოს მყურდობას.

ნარევი

აი მაგალითი, თუ რამდენათ სარ-
გებლობენ კიდენ რუსეთში აღვო-
კატები საბრალო გლეხების უმე-
ტრებით.

ყველაფერს ნანდვილად იტყვის. ბლე-
ხი და მწერალი მიდიან აღვოკატთან.
— პარგი, შევრიდეთ! მაგრამ 25
მანეთი მომეცი და იმ ვექსილებს
უკან დაგიბრუნებ; და კიდევ რომ
ექვი არაფერში გქონდეს, ხელ-წე-
რილს მოგცემ, რომ ვალი გარდამი-
ხადე.

განსხვავება

უ. ძალანდამის და ამხ. წიგნის მა-
ლაზიაში, ძუკიის ხილზიდ, ისყიდობა
ქართული სამზარეულო წიგნი,
შედგენილი კნა ბარბარე ჯორ-
ჯაძის აგან.

LA VELOUTINE
(ველუტინი)
ერთნაირი ბრინჯის კუდრი
(უმარილი), ბისმუტით გაკე-
თებული.

კავკასიის საბაჟო ინსტიტუტი
სამოზიარო ღოზიბლით
(მერაზე, ფოტის სტანციის მახლობლად)
მზობიარე ქალებს ყოველ დროს
დღე და ღამე მიიღებენ. აქიმობის-
თისა და საწოლისთვის დღეში ათი
შაურია; ღარიბები მუქთად. ღოზი-
ბლით არის ცალკე (საიდუმლო) ო-
თახები თვეში 30-50 მანეთად.

რჩევისათვის ავთამყოფებს ყოველ-
დღე მიიღებენ, კვირის გარდა; ვიზი-

საუკეთესო საშუალება

თაგეების, ვირ-თაგეებისა და ბუზანკალის გასაწყვეტად
რის ბუტმანი, ქიმიკოსი პემტიტამ,
იმპარატორის სასახლის მიმჯარადრე
რამელსაც პრივილეგია აქვს უცხო ქვეყნების სასახლე
ბისავან.

პატივი მაქვს პატივცემულ საზოგადოებასა და მოვაჭრეებს წარუდ-
გინო ჩემგან მოგონილი საშუალება თაგეების, ვირთაგეებისა და ყოველ-
გვარი ბუზანკლების, როგორც მაგალითად: ნამის ჭიისა, ჩრჩილის, ჭინ-
ჭველის და კელის-ტილის გასაწყვეტად. ხსენებული საშუალება ჩემგან
შედგენილია და მთელს მეროპაში ცნობილია, როგორც საუკეთესო სა-
შუალება.

1872 წლის მოს-
კოვის პოლიტენი-
კურგამოფენისდროს
ამ საშუალების გამო-
გონისათვის, დიდი
ვერცხლის მედალს
მივიღე და აგრეთვე
მენის გამოფენაზე
1873 წელსა.

მამოგონი პასუხს აგებს
ვინც ნარდათ იყიდის, უზრო ნაქლა ფასად დაუთმობან.
პრემი-კურანტი:
წამალი თაგეებისა, ვირთაგეებისა და
თხუნველისათვის—1 მ. და 50 კ. პა-
რაშოკი ნამის ჭიისა, ჩრჩილისა, ჭინ-
ჭველისა და რწყილისათვის ღირს 1 მ.;
ამასთანავე რეზინის მზაუნაა საქირო, რო-
მელიც 60 კაპ. ღირს. კელის-ტილის წა-
მალი—1 მან.; სასამოგონო სუნი აქვს და
არც ლაქას დასტოვებს, რაზედაც დასხმენ.
დაბერებული ხოცის (მასოლის) წამა-
ლი, ერთი ბანკა—60 კაპ.

რბ. მზა.	ლილა.	სალამ.	II კ.	III კ.	ცაცხლის გეგევი	ფოშობა	ბირჟა	მან. კაპ	გაზანდა	მან. კაპ
მთილისი	9 36	4 54			ა) შოთილამ:	ა) მფილისი დამ:	პეტერბურგი, 17 თებ.		მთილისი, 19 თებერე:	
მცხეთა			68	38	მდესისკენ—ხუთშაბ. შუადღეზე	სამზღვარ გარეთ, მუთათისს, რუსეთს	მთი მანეთი ღირს:		პური შორავალის ფო.	90
მორი	12 21	8 41	2 40	1 23	სტამბოლს—კვირაობით დილას.	—ყოველ დღე კვირას გარდა. შუგდ.	ლონდონში 32 პენსი.	84	ჭერი ფუთი.	55
ხაშური	2	11 10	3 92	2 18	ბ) სოხუმილამ:	ოთხშ., მზურგეთს—პარასკ და	პარიჟში 334 სანტიმი.	89	ბამბა მრევისისა, ფუთი.	5 40
ბეჟთუბანი			4 42	2 46	შოთს—ოთხშაბათს, დილით.	ორშაბა ბაქოს—ორშ. სამშაგ. და	სკოლნტი(სარგებლისფასი)	5	— ამერიკისა, ფუთი.	6 30
შვირილა			5 81	3 23	მდესას—ოთხშაბათს, შუადღეზე.	შაბ. ძახეფს.—სამშ. და შაბ.	ბანკის ბილეთი 5%	100 25	ბაჟნტილი ბამბა ფო.	8
მუთაისი	8 23		6 75	3 75	შოთილამ: I II III	ბ) მფილისი დამ:	მოგებინი(პირველისესხი)	226	მატული თუშური ფო.	7 50
სამტრედია			7 73	4 29	სოხუმადი. 4 " 3 " 1 "	მთილისისა და შოთისაკენ—ყო-	მოგებინი (მეორე სესხი)	217 75	—თრაქაპისა ფო.	7 50
ახ.-სენაკი			8 57	4 76	ჭერჩამდი. 20 50 15 50 5 "	ველ დღე, კვირას გარდა. მზურ-	ბირაოს ფურცლები:	94	პბრეშუმი ნუხური გრ.	2 60
შოთი.	11 44		9 75	5 42	ტაგანროგ. 34 " 27 " 8 60	გეთს—ორშ. და პარასკ. შუგდილს	მთილ. საზნ. ბანკისა.	88	ჭონი, ფუთი.	4
შოთი	8 40				მდესამდი. 38 " 30 " 9 60	—ოთხშაბ.	ხერსონის ბანკის (5 1/2)	86 75	ჭონის სანთელი ფუთი.	5 60
ახ.-სენაკი			1 18	66	ტელეგრაფი მ. კაპ	გ) ბოროი დამ.	მოსკოვის (5%).		სტეარინის სანთელი, ფ.	10 20
სამტრედია			2 61	14	მცი სიტყვა მთილისილამ:	მოველგან ყოველ დღე, კვირას	აქციები:		ხორცი ძოხისისა, ლიტ.	63
მუთაისი	11 51		3 41	69	მუთათისს, შოთს	გარდა.	მდესის სავაჭრო ბანკის	172	—ცხვრისა, ლიტრა.	72
შვირილა			3 98	21	ბორს, ღუშეთს, სიღნახს	დ) შოთი დამ:	შოთი-მთილ. რკინ. გზის	139 50	სპირტი, ვედრო.	6 60
ბეჟთუბანი			5 33	2 96	როსტოვს მდესას მოსკოვს	მოველგან ყოველ დღე, კვი-	შავიზღვის ცეცხ. გემების	560	შაქარი, ბროც. ფუთი.	7 80
ხაშური	5 41	1 6	5 84	3 24	პეტერბურგს, პარაშავს.	რას გარდა.	პაეკაზის და მერკურის.	168	—ფხვნილი ფუთი.	6 40
მორი	7 23	3 6	7 36	4 9	მსხალეთში, შვეიცარიაში	წიგნის გავზენარუსეთში	პირვ. საზღვევ. საზოგ.	665	შავა გრვავალი ფუთი.	19 25
მცხეთა			9 8	5 4	იტალიაში და სფრანგეთში.	და სამზღვარ გარეთ:	პეტერბ. საზღვევ. საზ.	263	ზეთი ქუნჯუთისა ფო.	5 50
მთილისი	10 16	7 24	9 75	5 42	ინგლისში.	ღია წიგნის	მოსკოვის საზღვევ. საზ.	257 65	მქოლი 1/2, იმპერიალი.	5 95